

menigmaal ook
id niet durven

vroeger hebben
fuar. De wijzen
Dan moest een

respect en de
gezeild te doen
ermaning durft
ergeet en Gode

meermalen aan

moedigheid tot
nog één man,
man der kerk
es Woords, die
en Koning der
weest? Ook de
leden, lichtelijk
rins Willem en
ming zoo goed

de keizer", ver-
tomeinsche kei-
erk meermalen
n toen te doen
affen voor hun
eweest, die den
e waarheid des
in het Westen
t Oostelijk deel
leel — ook de
hovelingen.
me, als op die

dr Berkhof en
verpt zich altijd
ten den keizer
dat sinds 1917
inof.

s Hohenzollern
dfde vreeslijke

Bulows gedenk-
j eens wachtte
toegelaten te
k was bij den
am binnenstoor-
en krachten
i: zoo misselijk
ap. Von Bulow
oor een halve
d, hoezeer hij
th en Brunner,
etelijke artikel-
eit in „Trouw“
eten flink wor-
neenigheden in
dingen worden
Ebert, die toen
vleitaal op ge-

vorst van rijke
ontrouw was,
verke van een
ende Calvinis-
arin deze heel
in.

g Byzantinisme
gaarne. Des te
mist haar de
h vergist. Zijn
wil graag iets
a vorstengezin.
ontigheden als
aleis. Daar is
s, dat ons met

na alle vorsten
hoeft hadden

groot was de
— vertelt de
ijn groote voor
La Russie des
woonde in een
aleis, met den

en vorstelijke

taal van prof.
st valt te ver-
al zal hij niet
e hofadjudant,
gen beet.

den, zelfs der
rtelt, hoe zoet
zij bij de haar
agteeken, wat
derheid wordt

er koningin de
hoe hij vertelt,
n kinderen bij

Kees Boeke op school te doen. En dat hij dan zegt, dat deze school juist voor die ouders daarom zoo groote bekoering vond in het feit, dat Kees Boeke, naar hun overtuiging, poogt met de volle overgave van zijn hart zeer consequent Christusbelijder te zijn. Juist dat, dat Boeke als Christusbelijder de kinderen, die aan zijn zorgen zijn vertrouwd, wil opvoeden en ze wil leeren, voorzover het aan hem ligt, te leven uit en naar de liefde van Christus, juist dat gaf de groote aantrekkingskracht aan deze school.

Meer durft prof. Waterink niet te zeggen. En hij weet, wie Kees Boeke is en, als hij het niet weet, kon hij het leeren uit De Reformaties van de maand Mei. Daar wordt geconstateerd van de school van Kees Boeke: „wij hebben hier te doen met een humanistisch opvoedingsideaal. Met een opvoeding, die gericht is op de tijdelijke wereld, aan deze zijde van 't graf. Hier wordt gesproken in een taal, die in flagrante tegenspraak is met de eenvoudige klare wijsheid van Gods Woord. Hier is geen plaats voor den soevereinen God, Schepper des hemels en der aarde, Die den ganschen kosmos onder Zijn wetten heeft geplaatst, ook den mensch. Dit is een opvoedingsideaal van den modernen mensch, die zelf sovereen is. Zelf god is en zelf de wet in zich draagt.“ Kees Boeke schrijft zelf: „ter vermindering van misverstand spreek ik meestal niet van „God“, maar van den „Eigen-god“, om daarmee uit te drukken, dat ik bedoel datgene, dat het-voor-leder-persoon-eigene is.“ Enz.

De Prinses vergiste zich dus ten zeerste. En de hoveling-professor, die zijn copie te voren naar het paleis zond, mist den moed om Haar 'de waarheid te vertellen. Hij doet, alsof zij juist zag. Althans „naar haar overtuiging“ voegt hij er bij, blijkbaar om zich zelf te dekken.

PERSVERSLAG 1e SYNODE-WEEK

De afgevaardigden van de Gereformeerde Kerken in Nederland zijn op Dinsdag 19 October 1948 in Generale Synode bijeengekomen in de Gereformeerde Kerk aan de Zuidsingel te Amersfoort.

Aan deze vergadering is voorafgegaan een bidstond in hetzelfde kerkgebouw, 's Maandagsavonds 18 October, waarin vooring ds Herm. Knoop, die praeses is geweest van de laatste gehouden Synode te Groningen.

Ds Knoop bediende het Woord, naar aanleiding van Jeremia 3 vers 7b tot 10, sprekende over: De Heere ontdekt de Gereformeerde Kerk van Juda aan de gevolgen van haar trouweloosheid, met betrekking tot haar wederkeer en wel, 1e, aan haar blindheid bij het zien van Israëls zonde, 2e, aan haar onbewogenheid bij het kennen van 's Heeren oordeel, en 3e, aan haar bedriegelijkheid bij het gaan in den weg der bekeering.

Na deze prediking droeg ds Knoop den arbeid van deze Synode in het gebed aan den Heere op, waarna staande werd gezongen Psalm 111 vers 5 en ds Knoop de Apostolische Geloofsbelijdenis voorlas, welke de gemeente staande heeft aangehoord.

Hierna had een begroetingsamenkomst plaats voor kennismaking van de Synodeleden met hun resp. gastvrouwen en -heeren.

Zitting van Dinsdag 19 October.

De opening der Synode geschiedde Dinsdagmorgens, te 10 uur, namens de roepende Kerk van Amersfoort, door ds E. T. van den Born, die liet zingen Psalm 121 vers 1 en 3 en vervolgens Johannes 17 vers 6 tot 23 voorlas.

Na verwelkoming van de afgevaardigden herdacht ds van den Born onzen ontslapen hoogleeraar, prof. dr S. Greijdanus, wees vervolgens op de zeer bijzondere omstandigheden, waaronder deze Synode bijeenkomt en legde naar aanleiding van het door hem voorgelezen Schriftgedeelte (Johannes 17) er den nadruk op, hoe de Heere Christus Zelf bidt voor de heilige vergadering der Christgelovigen, welke er is en ook komen zal door de Apostolische prediking. De bede, „opdat zij allen één zijn, gelijkterwijs Gij, Vader, in Mij en Ik in U“, dat zij allen één zijn in Ons, is de Verbondstaal over de Verbondstrouw, welke er is tusschen den Vader en den Zoon, die waarachtig is gebleken in den tijd en waardoor de saamvergadering der Kerk is gegarandeerd. Wij mogen weten, dat met de Apostolische prediking de eenheid komt, naar de glorie der verkiezing. Zich richtende tot de Synode, zeide ds van den Born, dat zij niet staat in de impasse, maar op den breeden, oecumenischen weg van den Vader, en den Zoon en den Heiligen Geest, in de saamvergadering der Kerk.

Hierna verklaarde ds van den Born de Synode voor geopend.

Vervolgens stelde ds van den Born aan de orde het nazien van de credentiebrieven en de verkiezing van het moderamen der Synode. Als praeses werd gekozen ds D. van Dijk van Groningen, als assessor ds E. T. van den Born van Amersfoort, als 1e scriba ds G. Visé van Kampen en als 2e scriba ds K. Doornbos van Wormer.

Nadat het moderamen zitting had genomen, sprak de praeses een woord van dank en werd de positie van de persverslaggevers geregeld, waarna de zitting om 12.15 uur werd gesloten.

De middagzitting ving aan om kwart voor twee, met het zingen van Psalm 35 vers 1.

Alsof onze overtuiging de maatstaf kan zijn, waar de mensch dan ook is geplaatst.

Dit alles is om van te beven.

Want acht zich deze schrijver niet een dienaar van den Christus der Schriften? En ziet hij niet het ontzettend gevaar van die school, aan welke de koninklijke kinderen worden overgegeven, iets waarover de eenvoudige kinderen Gods, die gaarne zouden zien, hoe ook het Koninklijke huis, dat zij zoo lief hebben, gehoorzaam leefde naar het Woord van God, zich zoozeer hebben bedroefd?

Maar laten wij hem over dit alles niet hard vallen zonder de vraag te stellen aan de kerk des Heeren: was zij getrouw, toen de jonge prinses zelve indertijd werd toevertrouwd aan de leiding van den humanist Jan Ligthart, een zeker zeer beminnelijke persoonlijkheid, maar die den Heere Christus niet kende, zoals Hij zich in Zijn Woord heeft geopenbaard?

De koninklijke troon heeft naar de Schrift tweeërlei vast fundament: onze gehoorzaamheid om des Heeren wil, want daarin alleen ligt het koninklijke gezag zeker en vast, en het gebed der kerk, de trouw van de dienaren des Woords, waar de Koning der kerk Zijn geloovige kinderen vergadert.

Leere de val van den man, die de waarheid moest spreken, en niet dan een lichtvaardige hoveling bleef, die kerk des Heeren om getrouw te zijn. Want wij weten hoe in onzen revolutionairen tijd de tronen der koningen wankel staan.

En als zij vallen — dan, dr Berkhof heeft groot gelijk — dan heeft de kerk met haar ontrouwe dienaren de grootste schuld.

Met hartelijke groeten en heilbode, Uw toegenegen

MARNIX.

De praeses deelde mede, dat het moderamen voorstelde den arbeid der Synode over vier commissies te verdeelen.

In commissie I werden benoemd ds F. A. den Boeft, voorzitter, ds F. van Dijk, ds H. Veltman, onderlingen G. Rietkerk, A. Zijlstra, G. Haveman en dr P. Jasperse en tot prae-adviseur prof. dr K. Schilder. Te behandelen onderwerpen van deze commissie zijn onder meer: rapport curatoren Theol. Hoogeschool, Zending en Oecumenische Beweging, samenspreking met de synodocratisch gebonden kerken, contact met de Prot. Reformed Church in Amerika.

Commissie II: ds J. van Bruggen, voorzitter, ds W. J. van Otterlo, ds J. van Raalte, onderlingen H. Pilon, A. F. van Oosterom, H. Troostheide en A. van Veelen en prae-adviseur prof. P. Deddens. Te behandelen onderwerpen van deze commissie zijn onder meer: Behandeling uitnoodiging Oecumenische Synode, Curaçao, rapport prae-adviseurs der Synode, leenpredikanten, veldpredikers, herziening Zendingsoorde, zaak ds W. F. G. van Herwijnen.

Commissie III: ds D. K. Wielenga, voorzitter, ds D. Zemel, ds M. de Goede, onderlingen H. Koolstra, W. Vos, A. Slot en L. J. Nelemans en prae-adviseur prof. B. Holwerda. Te behandelen onderwerp: alle op de Zending betrekking hebbende zaken.

Commissie IV: ds J. Hettlinga, voorzitter, ds M. J. C. Bosscha, ds A. Bos, onderlingen M. J. de Boer, A. van den Berg, S. J. Hoorntje, K. C. van Spronsen en prae-adviseur prof. C. Veenhof. Te behandelen onderwerpen onder meer: Verbetering Psalmingezang, Voortgaande Vrijmaking, Contact emigranten, Verzorging emeriti buiten de vrijgemaakte kerken.

Nadat de commissies waren aangewezen, ging de Synode in comité-generaal, in verband met de benoeming van een hoogleeraar in de vacature van wijlen prof. dr S. Greijdanus. Na heropening der zitting deelde de praeses mede, dat de Synode tot hoogleeraar had benoemd dr H. J. Jager te Voorthuizen.

In de avondzitting besprak de Synode de nadere vaststelling van het agendum. Besloten werd, dat de commissies alle stukken zullen bespreken en nader zullen rapporteeren, welke ingekomen stukken h.i. niet tot het agendum behooren, waarna de Synode zelf zal beslissen, welke stukken in behandeling zullen worden genomen.

Hierna werd de zitting geschorst tot Woensdagmorgen, nadat nog gezongen was Psalm 136 vers 26 en de praeses was voorgegaan in dankgebed.

Zitting van Woensdag 20 October.

De morgenvergadering wordt door den praeses, ds D. van Dijk, geopend. Gezongen wordt Psalm 98 vers 4. De praeses leest Psalm 98 en gaat voor in gebed. Appèl-nominaal wordt gehouden.

Ds J. A. Vink van Amersfoort wordt als pastor-loci door de Synode verzocht zitting te willen nemen als adviseerend lid en wordt toegevoegd aan de commissie voor het persverslag.

De vergadering keurt goed de indeeling van de punten van het agendum, zoals deze door het Moderamen wordt voorgesteld.

Besloten wordt, dat de termijn voor het inzenden van stukken gesloten is. Voorts wordt besloten om wekelijks te vergaderen van Dinsdagmorgens tot Vrijdagmorgens 12 uur.

Omdat de verschillende commissies nu eerst moeten

samenkomen, wordt de vergadering voor dezen dag geschorst tot 's avonds 6.30 uur.

Zitting van Woensdagavond.

Nadat de vergadering door den voorzitter is geopend komt allereerst in behandeling een voorstel van Commissie I.

Aan Commissie I is de geheele-materie van de kwestie der „samenspreking“, ter voorbereiding van de behandeling op de vergaderingen der Synode in handen gegeven.

Onder de stukken, deze materie betreffende, is ook het voorstel van de kerk van Assen en daarmede overeenkomstige voorstellen.

Deze voorstellen houden in, dat in de eerste zittingen van de Gen. Synode vragen opgesteld zullen worden, die ter beantwoording zullen worden voorgelegd aan de Deputaten der gebonden kerken, terwijl antwoord zal worden verzocht op die vragen binnen een tijdsverloop van 14 dagen of tenminste binnen een nader te bepalen tijd.

Commissie I nu was van oordeel, dat zulke voorstellen niet los te maken zijn van het geheel van de materie van de „samenspreking“ en dan eerst in de behandeling kunnen betrokken worden, wanneer de Gen. Synode bezig is haar houding t.o.v. de samenspreking te bepalen en dienovereenkomstig een besluit te nemen.

Daarom stelde Commissie I voor, dat de Synode uit zou spreken, dat het ondoenlijk is deze voorstellen voorrang te verleen voor wat den tijd hunner behandeling betreft.

De voorzitter van Commissie I, ds F. A. den Boeft, verklaarde in zijn beantwoording van de opmerkingen en vragen door verschillende sprekers gesteld, dat het zeker minstens nog een week zal duren voordat het rapport der Commissie over de betreffende materie klaar zal zijn. Maar dit wil in het geheel niet zeggen, dat de Commissie aan den inhoud van het voorstel Assen niet ten volle recht zou willen doen en hij achtte het mogelijk dat, wanneer de Synode besluiten zou willen nemen in den zin zoals Assen voorstelt, ook bij een uitgestelde behandeling, daaraan volkomen gevolg gegeven zou kunnen worden.

De Synode kon zich dan ook met het voorstel der Commissie vereenigen.

Vervolgens kwam in behandeling een rapport van Commissie II inzake:

a. een verzoek van den Kerkeraad van Vlaardingen, dat de Gen. Synode de kerken er op zou attenderen, dat hulpbehoevende kerken met hun steunaanvragen den geordenden kerkelijken weg behooren te bewandelen, naar art. 11 der K.O., zulks in verband met het groot aantal verzoeken om steun, dat de kerken in den laatsten tijd van verschillende gemeenten, die hulp nodig hebben, bereikten;

b. een verzoek van de Part. Synode van Gelderland en Overijssel om instelling van een generale kas voor hulpbehoevende kerken, uit welke aan de provinciale ressorten, die in dezen in uiterst moeilijke omstandigheden verkeerden, steun geboden kan worden.

De Commissie constateert in haar rapport, dat er inderdaad reden is om de kerken te herinneren aan de besluiten, die de Synodes van 1893 en 1917 terzake van de uitvoering van art. 11 in dezen genomen hebben. Daarom stelt zij aan de Synode de volgende conclusies voor: de Synode besluite:

1. de kerken te herinneren aan art. 176 der Acta van Dordrecht 1893 en aan de latere in deze zaak door onze Gen. Synode genomen besluiten.

2. er bij de kerken op aan te dringen, dat zij in haar Partic. Synodale vergaderingen deputaten als door de Gen. Synode van Dordrecht 1893, Acta art. 176 bedoeld, aanwijzen.

Een breede bespreking volgde, nadat ds D. van Dijk tegenover de conclusies der Comm. het standpunt, dat de Part. Synode van Groningen in dezen had ingenomen, verdedigd had. Deze Part. Synode achtte het zeer juist, dat onze kerken na de vrijmaking geen Deputaten meer benoemd hadden voor een Generale kas voor hulpbehoevende kerken. Niet, dat Groningen deze kerken niet helpen wil. Maar Groningen acht dit de meest zuivere wijze van kerkelijk hulpbetoon te zijn wanneer de kerken elkaar onderling rechtstreeks helpen. Dat versterkt den band onder elkaar, en maakt een Deputaatschap voor een algemeene kas overbodig. Laten we ons beperken tot de Classicale. en Provinciale Deputaten.

Verschiedende afgevaardigden betuigden met dit standpunt van Groningen hun instemming en vielen de verdediging er van bij. Anderen bestreden het en steunden den rapporteur br. Troostheide, in zijn verdediging van de conclusies van het rapport.

Er werd door meerdere afgevaardigden sterk de nadruk op gelegd, dat wij ons ook door de regelingen die de kerken voor de uitvoering van art. 11 getroffen hebben, toch nog gehouden moeten weten.

Tenslotte werd Conclusie I door de Synode aangenomen, Conclusie II verworpen, nadat verschillende afgevaardigden als hun gevoelen hadden kenbaar gemaakt, dat wat Conclusie II wil in Conclusie I reeds begrepen was.

Een volgend rapport van Commissie II, dat in behandeling kwam, betrof de verschillende voorstellen, die betrekking hadden op de uitvoering van art. 50 K.O. (het samenroepen eener Gen. Synode).

Al deze voorstellen bedoelden aan de kerken, bij